

NÄIN LÄHETÄT
TEKSTIT
JA KUVATYLÄKERTA-
ARTTIKKELEIT

Kaleva, Yläkerta
PL 170,
90401 Oulu tai
artikkelit@kaleva.fi
Puhelin 044-7995 834

Tekstin pituus on 4 700
merkkiä otsoitettuna, välilyönti-
teineen ja kirjoittajasetteily-
neen. Tekstin voit lähettää
joko sähköpostina tai liitetie-
dostona.

MIELIPIDE-
KIRJOITUKSET

Kaleva, Lukijalta,
PL 170, 90401 Oulu
tai mielipide@kaleva.fi
Puhelin 044-7995 755

Tekstin pituus enintään
3 000 merkkiä välilyöntineen.
Kirjeissä on oltava kirjoittajan
nimi, osoite ja puhelinnumero.
Kaleva hyväksyy nimimerkit
vain poikkeustapauksissa.
Toimituksella on oikeus tarvit-
taessa käsitellä kirjoituksia.

Mielipiteitä julkaistaan myös
verkossa kaleva.fi/mielipiteet
Kaleva.fi:ssä voidaan julkaista
myös tekstejä, joita ei julkaista
Kalevassa.

**Lähetä kuvat ja teksti-
viestit numeroon 13222.**

KUVAT

Kännykällä: Kirjoita teksti-
kenttään LUKIJAKUVA, KU-
VAAJAN NIMI, TILANNEKESKUS
ja lähetä kuva numeroon 13222.
Viestin hinta normaalin MMS-
viestin hinta. Toimii Elisän,
Soneran, Saunalahden, TeleFin-
landin ja DNA:n liittymillä.

Tietokoneelta: Lähetä kuva
-lomake löytyy osoitteesta
www.kaleva.fi/lukijakuva

Lähetä vain itse ottamiasi
kuvia. Muistathan, että ku-
vassa olevilta tunnistettavilta
henkilöiltä on pyydyttävä lupa
julkaisemiseen.

TEKSTIViesti

Viestin pitää alkaa kirjaimilla
MP, sen jälkeen lyödään yksi
tyhjä merkki.
Teksti ja nimimerkki on erotet-
tava pisteellä.

MALLI: MP Minusta verotus on
liian kovaa. Matti Meikäläinen.
Merkkejä saa olla enintään
200. Toimii Elisän, Soneran,
Saunalahden, TeleFinlandin ja
DNA:n liittymillä.
Viestin hinta on 0,70 euroa.
Toimitus valitsee julkaistavat
viestit.

!13222

Lähetä meille kuvia, teksti-
viestejä ja uutisvinkkejä.

Mökkiläiset unohdetaan sote- ja alueuudistuksessa

Sote- ja aluehallintouudis-
tukset ovat nostaneet alu-
eellisen väestönkehityk-
sen vilkkaan julkisen kes-
kustelun kohteeksi. Onko kunnis-
sa ja maakunnissa tarpeeksi asuk-
kaita kustannustehokkaiden palve-
lujen näkökulmasta? Miten turva-
taan alueellinen tasa-arvo palvelu-
jen saatavuudessa?

Alue- ja väestörakenteen muutok-
sia seurataan tilastoilla, jotka perus-
tavat kotikunnan käsitteeseen: se
on kunta, jossa henkilö asuu vakit-
uisesti. Meistä jokainen on "kir-
joilla" jossain kunnassa, ja tämä
tieto merkitään väestötietojärjes-
telmään. Tilastoinnin ja verotuksen
näkökulmasta asumme ja elämme
yhdessä osoitteessa.

Vakinaisen kotikunnan käsittee-
seen perustuvassa väestökeskuste-
lussa elää sitkeästi ajatus historial-
lisesta ja kauttaaltaan asutusta Suo-
mesta ja sen säilyttämiseen liittyvistä
tavoitteista. Kyseessä on lähinnä
myytti: kauttaaltaan asuttua Suo-
mea ei ole koskaan ollutkaan.

Suomi on aina ollut harvan asu-
tuksen ja pitkien etäisyyksien maa.
Itä- ja Pohjois-Suomen haja-asutus
on syntynyt jokivarsien ja järvien eli
kulkureittien tuntumaan. Torppari-
lakien ja sotien jälkeisen asutuspoli-
tiikan myötä lisääntynyt maaseu-
tuväestö oli vain yksi vaihe asutus-
rakenteen jatkumossa.

Kotikuntaan perustuvien alueellisen
väestö- ja muuttoliiketilastojen
pohjalta laadittujen väestöennus-
teiden viesti on synkkä, kuten se on
ollut jo vuosikymmeniä. Väki kes-
kittyy muuttoliikkeen seurauksena

YLÄKERTA

TOIVO MUILU
toivo.muilu@luke.fi

*"Pysyvä asutus kes-
kittyy, mutta kasvava
osa-aikainen kausivä-
estö hajautuu eri puo-
lille maata ja harvaan
asuttua maaseutua."*

yhä harvempiin kasvukeskuksiin.
Ennustekartoissa punaisena loista-
villa alueilla ei näytä olevan mah-
dollisuuksia. Viimeinen lähtijä sam-
muttakaan valot!

Tämä ei kuitenkaan ole aluerakenteen
koko kuva. Ihmiset ja perheet liikkuvat
muutenkin kuin vaihtamalla osoitettaan
eli tilastollista kotikuntaansa. Väestökartta
kertoo ihmisten asuinkunnan tilastointi-
hetkellä, mutta todellisuudessa iso osa
meistä asuu, liikkuu, kuluttaa ja käyttää
palveluita myös tilastollisen kotikuntansa
ulkopuolella.

Tuoreessa Maaseutukatsaus 2017
-julkaisussa todetaan, että maaseutu on
jokapäiväisen asumisen ja elämisen ympäristö
yli kolmasosa suomalaisista. Yhä suu-

rempi osa suomalaisista on monipaikkaisia
eli he asuvat muualla kuin tilastollisessa
kotikunnassaan. Vakinaisen asunnon lisäksi
oleillaan pitkiä aikoja kesämökeillä,
kaupunkien kakkosasunnoissa ja ulkomailla.

Mökkibarometrin mukaan Suomessa on
noin 600 000 vapaa-ajan asuntoa, kun otetaan
kesämökien lisäksi huomioon muuhun käyttöön
rekisteröidyt mutta vapaa-ajan käytössä
olevat rakennukset.

Kesämökeillä asutaan keskimäärin
79 vuorokautta ja vietään 12 etätyöpäivää
vuodessa. Viidesosalla mökeistä käydään
vuoden mittaan keskimäärin 27 päivänä
muualla töissä. Pysyvä asutus keskittyy,
mutta kasvava osa-aikainen kausiväestö
hajautuu eri puolille maata ja harvaan
asuttua maaseutua. Monissa kunnissa asuu
lomakautena enemmän kausiasukkaita
kuin vakituksia asukkaita.

Uudistusten pohjana oleva tilastollinen
kotikunta ei anna tarkkaa kuvaa siitä, missä
suomalaiset asuvat ja liikkuvat. Monet
tarvitsevat sote- ja muita palveluja myös
kotikuntansa ja maakuntansa ulkopuolella.
Monipaikkaisten asujen ohella esimerkiksi
matkailijat käyttävät palveluja muuallakin
kuin suurimmissa keskuksissa. Lisääntyvän
liikkumisen ja akuuttien palvelutarpeiden
kohtaamista ei ole juuri pohdittu
hallintouudistuksien yhteydessä. Suurimpien
eli "C21-kaupunkien" päättäjäistekin iso osa
on taantuvien pikkukuntien kausiasukkaita.

Useat pienet taajamat ja kirkonkylät
ovat menettäneet kuntaliitos-

ten myötä hallinnollisen keskuksen
statuksensa. Vireillä olevat uudistukset
näyttävät edelleen heikentävän niiden
elinvoimaa. Ainakin osalle taantuvista
taajamista voisi olla tarjolla rooli paikallisina
palvelukylinä, joista kausiasukkaat ja muut
matkailijat saisivat tarvitsemiin lähipalveluita.
Monet liikkujat ovat hyvätuloisia ja maksukykyisiä
asiakkaita.

Kaksoiskuntalaisuus on ollut pitkään
esillä yhtenä vaihtoehtona yhden kotikunnan
käsitteelle. Parhaillaan on meneillään laaja
Tulevaisuuden kunta -hanke, jonka yhteydessä
selvitetään kaksoiskuntalaisuuden
reunaehtoja, kuten verotusta ja osallistumista.
Kaksoiskuntalaisuus tukisi myös paikkaperustaisen
aluekehittämisen strategiaa.

Aluerakennetta koskeva keskustelu
näyttää väistämättä johtavan kaupunkien
ja maaseudun vastakainasetteluun, vaikka
useimmat osapuolet korostavat, että juuri
sitä tulisi välttää. Monipaikkaisen asu-
misen ohella aluetason vuorovaikutus on
hyvin vilkasta myös työssäkäynnin ja muun
asiainnoinninn muodossa. Metsänomistajistakin
enemmistö asuu kaupungeissa ja taajamissa.
Kenties kotikunnan käsitteen päivittäminen
kuvaamaan paremmin aluerakenteen eri osien
sidoksia auttaisi ymmärtämään hallinto-
himmelleiden ja muuttoliiketilastojen taakse
piiloutuvaa asutusrakenteen dynamiikkaa. »

Toivo Muilu on tutkimusprofessori
Luonnonvarakeskuksen Luken Oulun
toimipaikassa.

Lukijan kuva

"Joka keinussa jumalten keinuu väliä taivaan ja helvetin heilua..."